

Derde serie gregoriaanse gezangen: Officia Liturgica

Louis Krekelberg

Ook wel Liturgisch Drama, Liturgisch Spel, Mysterie Spel genoemd. De eerste vier officies werden door onze Schola uitgevoerd.

1. Ordo ad Peregrinum Fr. Kees Pouderooijen.

Mijn voorganger dr. Jos Lennards overleed in 1986. Uit zijn nalatenschap bleek dat hij aardig wat materiaal verzameld had rond de Peregrinus. O.a. een handschrift van een Amerikaanse gregorianist (Smoldon). De uitvoering van dit Peregrinus-spel heeft hij in America meegemaakt en het lijkt er op dat het zijn bedoeling was om het een keer uit te voeren met zijn Schola.

In 1989 zou de Schola haar 25-jarig bestaan vieren en daar hoorde een extra inspanning bij. Dat werd de uitvoering van de Ordo ad Peregrinum, ja, vanwege het jubileumjaar, maar ook om onze ex-dirigent te eren.

In die tijd was ik nog niet zo thuis in de gregoriaanse handschriften en heb dus hulp gevraagd aan Fr. Kees Pouderooijen. Die heeft voor ons, in zijn mooi handschrift, een uniek document ontworpen. Na maanden van hard werken heeft de Schola dit werk in het jubileumjaar met veel succes uitgevoerd in Roermond en Maastricht. Ook latere uitvoeringen in Utrecht, Tegelen en Watou trokken veel aandacht.

Het bestuur van de Schola heeft dit manuscript, samen met uitgebreid commentaar van de samensteller Kees Pouderooijen, van de regisseur dr. Johan Schoenmakers en van de dirigent Louis Krekelberg, ondergebracht in de Koninklijke Bibliotheek van Den Haag.

2. Officium Pastorum BNF 904 fol.11v-12v.

Het handschrift is een graduale uit Rouen, 13de eeuw. In dit officie wordt uitgebeeld de aankondiging van Christus' geboorte aan de herders in het veld. Dit werk is uitgebreid besproken in TvG jg.21, nr.1, febr. 1996.

3. Officium Regum Trium BNF 904 fol. 28v-30r, Rouen BM, ms. 384.

Het officie van de Drie Koningen, ook wel Officium Stellae genoemd, is door onze Schola in het jaar 2000 uitgevoerd. Dit werk is verkrijgbaar met een frontpagina met een afbeelding van Hans Memlinc of met een afbeelding van Jean Fouquet. Aanwijzingen van dr. Johan Schoenmakers, onze regisseur, zijn beschikbaar. (le.krekelberg@kpnmail.nl)

4. Officium Sepulchrum, Vistatio Sepulchri, BNF 904 fol.101v-103v, Rouen BM 384.

Dit officie staat in een graduale dat vroeger toebehoorde aan de kathedraal van Rouen, XIIIde eeuw. Het is bijzonder dat dit graduale, naast het Proprium, ook gezangen bevat die normaal niet in een graduale thuishoren. Dit officie werd uitgevoerd na de Metten en voor het Te Deum.

Leverbaar met keuze uit twee frontpagina's: een afbeelding uit Hartker of een afbeelding uit Limoges, BNF 1121.

5. Visitatio Sepulchi Cividale, Processionale, codex CI (101), fol.88r-90v. XIVde eeuw.

Er bestaan wel meer dan 700 manuscripten met de titel Visitatio Sepulchri. Dit gezang bevindt zich in Cividale Museo Archeologica Nazionale. Wat opvalt bij deze Italiaanse versie is dat de melodieën rijker en beeldender zijn dan bij andere officia. Dat de "Planctus Mariae" de ideale proloog is voor deze Visitatio wordt bij het volgende gezang besproken.

6. Planctus Mariae, Cividale, Processionale ms.CI (101), fol.85r-87v.

In MUZIEK EN DRAMA IN DE MIDDELEEUWEN schrijft Professor Jos Smits van Waesberghe: *Aan de angstige vraag uit het*

*Evangelie: “Wie zal ons den zwaren grafsteen wegwentelen?” liet men als proloog een klaagzang, **Planctus**, der bedroefde vrouwen voorafgaan.*

Voorafgaan aan *Quem queritis...*, d.w.z.: *Visitatio Sepulchri*.

Er zijn meer keuzes mogelijk, maar de twee genoemde handschriften uit Cividale lijken mij de ideale combinatie:

- hetzelfde handschrift

- aan de foliëring kunt u zien dat ze bij elkaar horen

- in beide gezangen komen dezelfde melodieën voor

Mijn conclusie is dat deze twee werken door dezelfde persoon zijn gecomponeerd.

De *Planctus Mariae* werd besproken in TvG jg.41, nr.4 okt. 2018. De complete studie is te vinden op de website van *Amici Cantus Gregoriani*.

7. *Visitatio Sepulchri Codex XLI fol.138v-139r Cividale*.

Ook dit handschrift bevindt zich in de bibliotheek van Cividale. Het is dus een tweede *Visitatio*. De melodieën tonen overeenkomst met andere officia uit Cividale. De teksten zijn verwant aan het officie uit Rouen (BNF 904). De inhoud is beknopter, zoals u kunt zien op blz.VI. De tweespraak, bij voorbeeld, tussen Maria en de engel ontbreekt helemaal.

Iemand die geïnteresseerd is kan met mij in contact komen via le.krekelberg@kpnmail.nl